

Motion till riksdagen 2008/09:Ub8

av **Maria Wetterstrand m.fl. (mp)**
med anledning av prop. 2008/09:50

Ett lyft för forskning och innovation

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	3
3	Inledning	4
3.1	Forskning för framtiden	4
3.2	Strukturen för forskningsfinansiering	4
3.2.1	Resurser direkt till lärosätena	5
3.2.2	Medel via forskningsråden	5
3.2.3	Strategiska satsningar	5
4	Resurstilldelning till högskolorna	6
4.1	Regeringens förslag	6
4.2	Fler kvalitetsindikatorer	7
5	Strategiska områden	8
5.1	Mindre styrning och en bredare ansats	8
5.2	Medicin och hälsa	9
5.2.1	Folkhälsoforskning	9
5.2.2	Förebyggande och alternativa metoder	10
5.2.3	Miljörelaterad sjukdom och ohälsa	10
5.2.4	Ökad tillförlitlighet i kliniska studier	11
5.3	Teknik	11
5.3.1	Transportforskning	11
5.3.2	Miljöteknik	12
5.3.3	Informations- och kommunikationsteknologi	12
5.4	Klimat	13
5.4.1	Mer pengar till klimatforskning	13
5.4.2	Vikten av klimatforskning	13
5.4.3	Forskningsområden inom klimat	13
5.4.4	Tillämpad forskning	14
5.4.5	Anpassning	15
6	Forskningsbaserad innovation	15
6.1	Innovationskontor	15
6.2	Industriforskningsinstitutet	16

Fel! Okänt namn på

7	Forskningsråden	16
7.1	Tilldelningen av resurser till Vetenskapsrådet	16
7.2	Ny ämnesrådsstruktur inom Vetenskapsrådet	17
7.2.1	Ämnesråd för medicin och hälsa	17
7.2.2	Ett ämnesråd för utbildningsvetenskap.....	17
7.3	Förändrat uppdrag för Vinnova.....	17
7.4	Större satsning på Forska och väx.....	17
7.5	Satsning på Formas	18
8	Särskilda forskningssatsningar	18
8.1	Genusforskning.....	18
8.2	Arbetslivsforskning.....	19
8.2.1	Arbetslivsinstitutet.....	19
8.2.2	Mer pengar till arbetslivsforskningen	19
9	Övrigt	20
9.1	European Spallation Source, ESS	20

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om fler och bredare kvalitetsindikatorer för resurstilldelning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett nytt system för resurstilldelning inte får missgynna tvärvetenskaplig forskning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen under 2010 bör återkomma till riksdagen med en utvärdering av utfallet av det nya resurstilldelningssystemet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att styrningen av de strategiska satsningarna till 24 särskilda områden tas bort till förmån för en friare fördelning inom områdena medicin och hälsa, teknik och klimat.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att lyfta fram folkhälsoperspektivet i forskningen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förändrad inriktning på transportforskningen så att den är tydligt inriktad på hållbara och klimatsmarta lösningar.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klimatforskningen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att forskningsresultat i ökad utsträckning bör kommersialiseras.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att medlen till Vetenskapsrådet i mindre utsträckning bör styras direkt till ämnesråden.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utbildningsvetenskapliga kommittén inom Vetenskapsrådet bör omvandlas till ett ämnesråd.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ytterligare medel till Vinnova för programmet Forska och väx.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en särskild satsning på genusforskning genom Vetenskapsrådet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetslivsinstitutet bör återinrättas.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkta resurser för arbetslivsforskningen.

Fel! Okänt namn

3 Inledning

3.1 Forskning för framtiden

Forskningen rustar oss för framtiden. I en värld i ständig förändring står vi hela tiden inför nya utmaningar som vi behöver forskningens hjälp för att hantera. Klimatförändringarna är ett av de absolut största problemen i vår tid, och forskningen måste bidra till lösningen. Människors hälsa är en ständig utmaning för forskningen både i form av gamla sjukdomar och nya ohälsoproblem. Dessa utmaningar måste ses ur ett globalt perspektiv, där den nationella arenans uppgift är att bidra med resurser för att lösa mänsklighetens problem.

Forskningen är också viktig ur ett nationellt perspektiv. Sveriges ekonomi är och ska vara grundad på produktion av kunskapsintensiva varor och tjänster. För att svenska företag ska finnas i framkanten på en global marknad krävs forskning av högsta kvalitet.

Att bra forskningsresultat produceras räcker dock varken för att lösa de stora samhällsproblemen eller för att skapa ett kreativt och konkurrenskraftigt näringsliv. Forskningsresultaten måste omvandlas till handling.

Fri forskning är en av förutsättningarna för ett fritt och öppet samhälle där akademien kan bidra med kunskap och nya perspektiv. Den statliga forskningspolitiken måste garantera både den fria nyfikenhetsstyrda forskningen och den tillämpade, lösningsfokuserade forskningen. Det finns ett värde av kunskap i sig, och ny kunskap kan ofta visa sig vara av samhällsrelevans, ibland inom helt andra sammanhang än den ursprungligen utvecklades i. Därför går det inte att göra en tydlig distinktion mellan grundforskning och behovsmotiverad forskning. Däremot går det att göra en distinktion mellan grundforskning och tillämpad forskning; dock finns ingen motsättning däremellan. Båda delarna behövs.

3.2 Strukturen för forskningsfinansiering

För att skapa överblick beskrivs här helt kort de olika beståndsdelarna i den statliga forskningsfinansieringen, innan de olika delarna behandlas mer på djupet i särskilda avsnitt.

Regeringen beskriver sitt förslag till forskningsfinansiering som att det vilar på tre ben, till skillnad från de traditionella två. Tidigare har den statligt finansierade forskningen i huvudsak utgjorts dels av medel som gått direkt till lärosätena i form av s.k. fakultetsmedel, dels pengar som gått till forskningsråden och Vinnova. Medlen till lärosätena har i princip gått ut utan styrning och kvalitetsgranskning. Forskningsråden och Vinnova gör särskilda utlysningar och fördelar medlen efter kvalitetsgranskning av ansökningarna. I tillägg till dessa två traditionella finansieringsformer föreslår regeringen en ny finansieringsform som de kallar strategiska satsningar och som berörs mer i detalj nedan.

3.2.1 Resurser direkt till lärosätena

Den allra största delen av de statliga medlen till forskning går direkt ut till lärosätena och fördelas i budgetpropositionen varje år. Dessa medel fördelas genom politiska beslut och det finns ingen uttalad kvalitetsvariabel med i bedömningarna. Fakultetsmedlen brukar ses som en garant för den fria, nyfikenhetsmotiverade forskningen. Dessa medel går i stor utsträckning till forskare som är anställda av lärosätena och som själva kan avgöra vad de vill forska om och i vilken riktning de vill ta sin forskning. Detta är mycket viktigt, många av forskningens riktigt revolutionära resultat kommer ur den nyfikenhetsmotiverade forskningen.

Det som är nytt i regeringens förslag är att även fakultetsmedlen ska fördelas efter kvalitetskriterier. Miljöpartiet anser att det är rätt i sak men att regeringens förslag till hur det ska göras är under all kritik. Vi föreslår därför ett annat system. Om detta kan du läsa i kapitel 4.

3.2.2 Medel via forskningsråden

Det finns tre forskningsråd: Vetenskapsrådet, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) och Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas). En annan viktig aktör som fördelar statliga forskningsmedel är Verket för innovationssystem (Vinnova). Det som skiljer Vinnova från råden är framför allt att de har i uppgift att arbeta med behovsmotiverad forskning och utveckling av innovationssystem.

Forskningsråden och Vinnova har en viktig roll att spela i finansieringssystemet dels eftersom de tilldelar medel först efter att ha bedömt den vetenskapliga kvaliteten på ansökningarna, dels eftersom de kan göra utlysningar på särskilda områden som är motiverade av politiska eller andra strategiska skäl.

Vad Miljöpartiet anser behöver göras inom ramen för denna finansieringsform redogörs för i kapitel 7, 8 och 9.

3.2.3 Strategiska satsningar

Den tredje och helt nya komponenten som presenteras i regeringens proposition är de s.k. strategiska satsningarna. Utformningen av dessa strategiska satsningar är tyvärr otydligt beskriven i propositionen, och medelsfördelningen är nästan omöjlig att skapa sig en överblick över. Klart är att Vetenskapsrådet, Formas, Statens energimyndighet och Vinnova avses få i uppdrag att utlysa de medel som avsätts inom ramen för de strategiska satsningarna. Lärosätena ska inbjudas att inkomma med ansökningar om medel, och medlen bör tillföras lärosätenas direkta forskningsanslag för att användas för den aktuella riktade satsningen (se prop. s. 70 f.). Vilken instans som ska avgöra vilka lärosäten som ska få del av medlen, samt hur mycket, är oklart. En rimlig tolkning kan vara att forskningsråden gör en rekommendation som regeringen sedan föreslår riksdagen att besluta om inom ramen för budgetpropositionerna. Miljöpartiet har en hel del kritik både mot regeringens utformning

Fel! Okänt namn på

av de strategiska satsningarna och innehållet i dem, vilket redovisas i kapitel fem.

4 Resurstilldelning till högskolorna

Huvuddelen av de resurser som staten satsar på forskning går direkt till lärosätena i form av s.k. fakultetsmedel. Dessa medel är mycket långsiktiga och är fria för lärosätena att använda till den forskning som de prioriterar. Fakultetsmedlen brukar ses som en garant för den fria, nyfikenhetsstyrda forskningen. Miljöpartiet anser att det är viktigt att huvuddelen av den statligt finansierade forskningen sker på detta sätt.

Miljöpartiet är positivt till att införa en koppling mellan resurstilldelning och kvalitet. Det är viktigt att forskningens kvalitet är hög och därför rimligt att statliga forskningsmedel åtminstone delvis fördelas efter kvalitetskriterier. I dag saknas en sådan koppling, då forskningsmedlen fördelas till lärosätena helt efter regeringens politiska bedömningar.

4.1 Regeringens förslag

Regeringen föreslår en grundersättning för forskning med motsvarande 8 000 kr per student i grundutbildning. Utöver detta ska de nya forskningsmedlen fördelas efter två indikatorer:

1. Hur mycket externa medel lärosätet attraherat (50 %).
2. Vetenskaplig produktion och dess genomslag i form av citeringar (50 %).

Miljöpartiet ser positivt på grundersättningen. Det är viktigt att det finns en lägsta nivå vad gäller tilldelningen av forskningsmedel, inte minst för att säkra forskningsanknytningen i grundutbildningen. Vi är dock tveksamma till regeringens förslag vad gäller kvalitetsindikatorer. Det är oklart varför regeringen väljer de indikatorer de väljer och varför antalet begränsas till två. Regeringen skriver att ett "fördelningssystem baserat på indikatorer riskerar att missgynna vissa ämnesområden och gynna andra". Vidare: "Forskning inom humaniora och samhällsvetenskap och delvis naturvetenskap har svårare än övriga vetenskapsområden att få externa medel. Inom delar av dessa vetenskapsområden finns en annan publiceringstradition än inom t.ex. stora delar av medicin och teknik." (s. 56) Regeringen framhåller att ett tillämpande av de båda indikatorerna rakt av skulle leda till ett tydligt missgynnande av lärosäten med stora inslag av humaniora och att det inte är acceptabelt.

För att kompensera för att indikatorerna så tydligt gynnar teknik och medicin på bekostnad av andra ämnesområden, särskilt samhällsvetenskap och humaniora, föreslår regeringen att de missgynnade områdena ska ges en större tyngd vid beräkningen av resurser. Enligt regeringens förslag ska humaniora och samhällsvetenskap ges vikten 2, naturvetenskap vikten 1,5, övrigt vikten 1,1 och slutligen medicin respektive teknik vikten 1.

Regeringen redovisar dock inte hur man kommit fram till just denna viktning. Dessutom skriver regeringen: ”Någon statistik som visar hur externa anslag respektive publiceringar och citeringar fördelar sig på olika vetenskapsområden finns inte tillgänglig.” (s. 57) Det antyder att förslaget inte vilar på ett ordentligt underlag.

Det finns också skäl till oro över att de nya lärosätena kommer att drabbas hårt av det resurstilldelningssystem som regeringen föreslår. Nya lärosäten har inte haft samma möjlighet att arbeta upp kontakter i näringslivet och på så vis få in extern finansiering på samma sätt som äldre, forskningstunga universitet.

En annan anledning till oro är att förslaget riskerar att försvåra för tvärvetenskaplig forskning. Många av samhällets stora utmaningar måste mötas med ett gränsöverskridande tankesätt och en insikt om att många olika faktorer påverkar ett problem. Därför bör tvärvetenskaplig forskning främjas. Regeringens förslag kommer sannolikt att missgynna den tvärvetenskapliga forskningen starkt, framför allt genom dess starka fokus på publiceringar och citeringar. De flesta vetenskapliga tidskrifter är motsatsen till tvärvetenskapliga, de håller sig strikt inom sina discipliner. Detta gör att tvärvetenskaplig forskning inte har tillträde till denna arena på samma sätt som annan forskning. Miljöpartiet är mycket kritiskt till regeringens förslag på denna punkt.

4.2 Fler kvalitetsindikatorer

Regeringen har haft möjlighet att grunda sitt förslag på en omfattande utredning om resurstilldelningen till högskolan, Resursutredningen, som lämnade sitt betänkande i november 2007. Utredningen föreslog ett system med betydligt fler kvalitetsindikatorer och enligt det skulle medlen fördelas som följer:

- ? 50 procent efter kvalitetsutvärderingar
- ? 20 procent efter förmågan att attrahera externa medel
- ? 20 procent efter vetenskaplig produktion i form av publiceringar och citeringar
- ? 5 procent efter personal i form av antalet disputerade
- ? 5 procent efter antal kvinnliga professorer.

Miljöpartiet tycker att Resursutredningens förslag är bra. Att koppla resurstilldelningen till kvaliteten på forskningen är rimligt. Det är viktigt att våra gemensamma medel används på ett bra sätt, och i en värld av begränsade tillgångar bör den bästa forskningen premieras. Resursutredningens förslag är betydligt bättre än regeringens eftersom det tar hänsyn till fler indikatorer och på så sätt ger bättre förutsättningar för en rimlig bedömning av kvalitet. Regeringens förslag med enbart två indikatorer är väldigt skakigt och riskerar att leda fel.

Utvärderingar av kvaliteten på den forskning som bedrivs på lärosätena torde vara ett bra mått på just kvaliteten. Att regeringen väljer bort kvalitetsutvärderingar som kvalitetsindikator är för Miljöpartiet ett mysterium. Vi

Fel! Okänt namn på

anser också att Resursutredningens förslag om att andelen kvinnliga professorer ska utgöra en indikator är intressant.

Miljöpartiet förordar Resursutredningens förslag och anser att det ska genomföras i stället för regeringens. Vi vill därför att riksdagen ska ge regeringen i uppdrag att återkomma med ett sådant förslag. I det sammanhanget vill vi också att förslaget utvecklas så att vikten av tvärvetenskaplig forskning tydliggörs och så att hänsyn tas till den tvärvetenskapliga forskningen i utformandet av tilldelningssystemet.

Miljöpartiet anser också att ett nytt resurstilldelningssystem bör utvärderas tidigt eftersom det är omfattande förändringar som görs. Vi vill därför att regeringen återkommer till riksdagen med denna grundliga utvärdering under 2010.

5 Strategiska områden

Regeringen väljer ett antal strategiska områden som föreslås få en stor del av de medel som tillförs forskningen. I huvudsak är det inom de tre områdena medicin, teknik och klimat som pengarna ska satsas. Det är i princip samma områden som den förra regeringen tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet valde ut för särskilda satsningar. Prioriteringar av detta slag är nödvändiga för att kunna bygga attraktiva och internationellt framstående forskningsmiljöer. Miljöpartiet tycker att det är bra att man håller fast vid dessa tre områden, men är delvis kritiska till inriktningen inom den och anser att viktiga perspektiv saknas. Vi är också kritiska till den långtgående detaljstyrningen och vill ändra fördelningen av medel något.

5.1 Mindre styrning och en bredare ansats

Regeringen föreslår inte mindre än 24 strategiska satsningar, varav de flesta passar in under de tre områdena medicin, teknik och klimat. Medlen som avsätts för strategiska satsningar är alltså reserverade till särskilda områden som t.ex. nanoteknik, cancer eller ”Ryssland”. Regeringens förslag är på så vis en mycket långtgående reglering av vilken typ av forskning som ska stödjas och med hur många kronor.

Miljöpartiet är skeptiskt till en så hård politisk styrning av forskningsmedlen. Det är naturligt att man från politikens håll pekar ut inriktningen för en begränsad del av forskningsmedlen, men vi ställer oss helt avvisande till att politiken ska detaljstyra en så stor del av forskningsanslagen som regeringen föreslår.

Miljöpartiet anser i stället att satsningen bör vara utformad så att medel avsätts för respektive område (medicin, teknik och klimat) men att medlen står helt fria att söka för alla som forskar inom dessa områden. Det ska vara upp till forskningsråden att bedöma vilken forskning som ska beviljas medel i

stället för att regering och riksdag ska reglera detta. Detta är för oss en viktig poäng.

Tyvärr är beskrivningen av hur fördelningen av medel till de strategiska satsningarna ska gå till otydligt beskriven i propositionen och medelsfördelningen är svåröverblickbar. Det framstår dock som att Vetenskapsrådet, Formas, Statens energimyndighet och Vinnova ska få i uppdrag att utlysa medlen och sedan göra en rekommendation till regeringen om vilka lärosäten som bör få medel, och hur mycket. Regeringen lämnar sedan förslag till finansiering till riksdagen genom budgetpropositionerna. Miljöpartiet anser att regeringens förslag är onödigt krångligt och anser att det vore enklare och tydligare om medlen gick direkt till råden som fick fördela dem efter ansökningsförfarandet.

5.2 Medicin och hälsa

Att skapa förutsättningar för hälsa är en av de viktigaste uppgifterna som samhället har. Forskning behövs för att få ökad kunskap om kroppens sätt att fungera och om sjukdomstillstånd. Forskning behövs också för att ur ett livsstils- och samhällsperspektiv skapa mer kunskap om vad som skapar respektive motverkar hälsa. Förutom att sjukdom och ohälsa orsakar lidande för individer och anhöriga är det också samhällsekonomiskt kostsamt.

Regeringen riktar särskilda satsningar till vad man benämner grundläggande livsvetenskaplig forskning, samt forskning runt sjukdomar och sjukdomsområden som man vill prioritera. Det handlar om diabetes, neurovetenskap, epidemiologi, cancer och psykiatri. Vårdforskning tas också upp särskilt. Många människor berörs positivt om man kunskapsmässigt kan komma vidare inom dessa områden och hitta verkningsfulla läkemedel som botar de aktuella sjukdomstillstånden. Det kan förstås också, vilket regeringen inte sticker under stol med, även leda till att läkemedelsindustrin i Sverige stärks betydligt.

Miljöpartiet anser att dessa satsningar är viktiga, men det finns också andra sjukdoms- och ohälsotillstånd som drabbar människor hårt och som det är viktigt att förstå orsakerna till för att kunna förebygga sjukdom och hitta verksamma läkemedel. Vi anser också att det förebyggande perspektivet – vad som skapar hälsa och ohälsa – i stor utsträckning saknas i regeringens förslag och att det behöver stärkas. Miljöpartiet vill därför vidga området från det snävare ”medicin” till att inkludera hälsa.

Regeringen föreslår satsningar inom området medicin omfattande 585 miljoner. Miljöpartiet vill justera ner denna summa till 550 miljoner för ökade satsningar på klimat, genusforskning och arbetslivsforskning.

5.2.1 Folkhälsoforskning

Folkhälsoforskningen handlar om strukturella och samhälleliga faktorer som främjar hälsa och förebygger sjukdomar. Ekonomiska förhållanden och möjlighet att påverka är exempel på sådana förhållanden. I dag vet vi mycket inom folkhälsoforskningen, men det behövs forskning om bl.a. implemente-

Fel! Okänt namn på

ring av effektiva metoder för att förebygga ohälsosamma levnadsvanor och livsvillkor. Forskning behövs också för att få fram uppgifter om hälsoeffekter – vad som fungerar, respektive inte fungerar och hur kostnadseffektiviteten ser ut. Att kunna identifiera interventioner som ger störst nytta är viktigt när beslutsfattare ska välja hur medel ska fördelas. Folkhälsoforskning kan sägas vara en del av en innovativ forskning för hållbar utveckling i Sverige och behöver stärkas.

5.2.2 Förebyggande och alternativa metoder

Vi vet i dag att livsstilsförändringar, som t.ex. regelbunden motion, vid vissa sjukdomstillstånd ger lika bra eller bättre resultat än vad läkemedelsbehandling gör. Dessutom utan att ge biverkningar. Trots detta skrivs fortfarande läkemedel i stora mängder ut för dessa sjukdomstillstånd. Ett skäl är ovana hos sjukvården. Man vet inte hur man ska gå tillväga för att bäst kunna medverka till nödvändiga livsstilsförändringar.

Forskning som vetenskapligt undersöker hur implementering av evidensbaserad kunskap görs på bästa sätt behövs. Till stöd för detta finns implementeringsforskningen som inbegriper kunskap om tekniker för beteendepåverkan. Miljöpartiet anser att denna del av vårdforskningen måste lyftas fram som ett viktigt område som behöver utvecklas.

I dag använder många människor läkemedel och behandlingar från alternativa och komplementära terapier. Inom detta område finns ett stort behov av forskning som kan skilja ut vilka metoder som är effektiva ur hälsoekonomisk synpunkt. Hälsa är dock mer än en strikt medicinsk angelägenhet och tvärvetenskaplig forskning behövs för att få ett helhetsperspektiv. Därför bör forskningen inom detta område prioriteras och sikta på att vidga kunskap och förståelse om vad som också kan betraktas som evidensbaserad praktik. Vi står i dag inför företeelser och resultat där strikt randomiserade studier har svårigheter att utreda vad som inom detta område är effektivt respektive felaktigt. Det behövs olika aspekter på evidensmodeller och klinisk erfarenhet för att se vad som är effektivt, evidens som bygger på tre pelare: brukarens upplevelse, professionens erfarenhet och det vetenskapliga underlaget.

5.2.3 Miljörelaterad sjukdom och ohälsa

Samhället medverkar till att skapa sjukdom och ohälsa genom den miljö vi lever i. Yttre miljöfaktorer spelar stor roll för vår hälsa. Utsläpp och partiklar i luften vi andas leder t.ex. till ett stort antal dödsfall per år. I vilken grad miljömålen uppfylls får direkta konsekvenser för människors hälsa. Ett påtagligt eftersatt område är också hur vår inomhusmiljö skapar och påverkar hälsoproblem. Det är angeläget med sammansatt forskning inom områdena folkhälsa och miljö, både för att förebygga och bota och lindra sjukdom och ohälsa.

I föregående forskningsproposition lyftes frågan om elöverkänslighet och osäkerheten kring detta sjukdomstillstånd upp. Denna osäkerhet kvarstår. Samhället utvecklas i snabb takt, och ett ökat antal människor lider av elöverkänslighet. Det är angeläget med ökad kunskap, såväl med forskning som tar

sin utgångspunkt i de människor som bedömer sig vara elöverkänsliga, som tekniken om och kring elektromagnetiska fält och deras möjliga inverkan på människan.

5.2.4 Ökad tillförlitlighet i kliniska studier

Sverige ligger långt fram när det gäller att införliva det europeiska regelverket om kliniska prövningar, och detta ökar möjligheterna att få kliniska prövningar förlagda till Sverige. Men tillförlitligheten i publicerade kliniska studier om nya läkemedel har under senare tid ifrågasatts. Det handlar om att negativa studier inte publiceras i samma utsträckning som positiva, att artiklar i vetenskapliga medicinska tidskrifter egentligen är skrivna av företag eller att grunddata har hanterats på felaktigt sätt. Problematiken är inte nationell, men det är mycket allvarlig kritik som måste leda till nya bedömningar och åtgärder. Sverige bör snarast utveckla metoder och system för att minska problemen; det kan t.ex. ske genom öppna kliniska forskningsregister. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder på området.

5.3 Teknik

Sveriges ekonomi har i stor utsträckning vilat på ett näringsliv där teknikutveckling varit en viktig del. Tidigare präglades vår ekonomi starkt av ett fåtal stora industriföretag vars teknikutveckling var internationellt konkurrenskraftig och bidrog till exportinkomster. En del av dessa stora företag är fortfarande framgångsrika och finns kvar i landet, men det svenska näringslivet har ändrat karaktär. Tillväxten sker nu inte främst inom de stora industrikoncernerna utan inom mindre, högteknologiska, företag. Inte minst miljötekniksektorn har en enorm potential, både som ekonomisk tillväxtmotor och som bidragande i omställningen till ett hållbart samhälle. Avancerad teknik är inte heller längre förbehållen industrin, utan är en förutsättning även för andra sektorer som t.ex. tjänstesektorn. Ordentliga satsningar är samhällspolitiskt motiverade både för att skapa arbetstillfällen och försörjning samt för att förändra den ekonomiska tillväxten till en hållbar tillväxt.

Regeringen föreslår satsningar inom området teknik omfattande 550 miljoner kronor. Miljöpartiet vill justera ned denna summa till 450 miljoner för ökade satsningar på klimat, genusforskning och arbetslivsforskning. Miljöpartiet vill inte ha den långtgående öronmärkningen som regeringen föreslår. De 450 miljoner kronorna ska gå till forskning på teknikområdet, och det ska vara upp till forskningsrådet att avgöra vad som bäst lämpar sig att satsa på.

5.3.1 Transportforskning

Miljöpartiet anser att de transportpolitiska målen är en rimlig utgångspunkt när det gäller att definiera de problem som gör det särskilt motiverat för staten att gå in med forskningsresurser. Den statligt finansierade transportforskningen måste vara en del av lösningen på de utmaningar samhället står inför, som klimatförändringarna och en försämrad miljö.

Fel! Okänt namn på

Tyvärr avslöjar regeringens utformning av satsningarna på transportforskning att regeringens intresse för miljöfrågor är nyfunnet och att regeringspartiernas insikter i de miljöutmaningar som mänskligheten står inför fortfarande är grunda. Regeringen går i propositionen på ett närmast häpnadsväckande sätt nästan helt förbi behovet av forskning inom de transportslag som anses vara bäst ur både energi- och klimatsynpunkt: järnvägar, sjöfart, lokal kollektivtrafik, cykel och gång. Inom alla dessa områden krävs det intensiv forskning för att klara den nödvändiga överflyttningen från bil, lastbil och flyg. Regeringens fokus vilar tungt på personbilsindustrin och flygindustrin.

Transportforskningen måste vara bred och framtidsinriktad, vilket innebär att den måste skifta fokus. Forskningen kan inte vara ensidigt inriktad på att stödja personbils- och flygindustrierna, industrier som sannolikt inte kommer att vara delar av framtidens fordonsindustri. I dag ser vi också att svenska företag som producerar bussar går bättre än de som producerar personbilar. Det är också en näringspolitisk fråga – i en konkurrensutsatt värld måste vi bygga ekonomin efter det som framtiden kommer att efterfråga.

5.3.2 Miljöteknik

Ett viktigt och brett område som förtjänar att lyftas upp särskilt, men som regeringen ägnar alltför lite uppmärksamhet, är miljöteknik. Miljötekniken har kommit starkt, och med de utmaningar som världen står inför står det helt klart att vi behöver ny teknik som kan bidra till den omställning mot ett hållbart samhälle som måste göras. Miljöteknik i vid bemärkelse är ett område där efterfrågan tveklöst kommer att finnas och där svensk forskning behöver växa sig ännu starkare. Mer forskning behövs exempelvis kring förnybar energi såsom vågkraft och metoder för energieffektivisering och avloppsrening.

Materialvetenskapen är ett område som är relevant i detta sammanhang och som regeringen framhåller särskilt. Den svenska forskningen kring material har under lång tid varit internationellt framstående och är viktig för att lösa problem som gör att vi kan få fram mer miljövänliga produkter. Miljöpartiet tycker att det är bra att denna forskning lyfts fram, även om vi är emot den långtgående styrningen av medel.

5.3.3 Informations- och kommunikationsteknologi

Ett annat positivt inslag är att regeringen verkar ha förstått hur viktig IT-området är för svensk konkurrenskraft och utveckling. Här utgörs, som regeringen skriver, en inte obetydlig del av forskning. Regeringen verkar dock ha ett alltför ensidigt fokus på infrastrukturen och tekniken, forskningen behöver gå vidare till att även omfatta innehåll och tillämpningar i högre grad.

5.4 Klimat

5.4.1 Mer pengar till klimatforskning

Det är glädjande att regeringen utser klimatområdet som ett strategiskt viktigt forskningsområde för Sverige. Det betyder att man inser problemets vidd och Sveriges nuvarande och potentiella betydelse för teknikutvecklingen. Det betyder också att man inser att kunskap och utveckling av klimatsmart teknik är ett område av allt större betydelse för ekonomin och sysselsättningen.

Miljöpartiet anser att det är viktigt att det satsas brett på klimatforskning och är därför kritiskt till utformningen av regeringens förslag. Regeringens strategi med långtgående öronmärkning riskerar leda till att viktig forskning prioriteras bort för att den inte faller inom ramen för de politiska prioriteringar som regeringen gjort. Miljöpartiet anser också att klimatfrågan bör prioriteras högre än vad regeringen gör i propositionen. Vår tolkning av den något otydliga propositionstexten är att regeringen föreslår satsningar inom området omfattande 535 miljoner som fördelas främst på Vetenskapsrådet, Energimyndigheten och Formas. Miljöpartiet vill öka summan till klimatforskning med sammanlagt 170 miljoner kronor. Av dessa ska 100 miljoner kronor gå till forskningsrådet Formas för klimatrelaterad forskning. Ytterligare 70 miljoner ska gå till Vinnova för mer tillämpad forskning.

5.4.2 Vikten av klimatforskning

Klimatförändringarna är den allvarligaste utmaningen som mänskligheten står inför och situationen är mer akut än många tidigare velat eller vågat erkänna. Förändringarna går rasande fort – det som ansågs radikalt för ett år sedan kan i dag redan vara överspelat. Vi vet att klimatet kommer att förändras, oavsett vad vi gör, men vi saknar viktig kunskap inom många områden. Hur kommer våra samhällen att påverkas, vår infrastruktur, jordbruket, hälso- och sjukvården, haven? Vilken teknik kan vi använda för att minska utsläppen, vilka beteenden är hållbara och ohållbara?

Vi vet redan mycket och vi har många effektiva styrmedel och metoder som bör användas. Men det behövs mer forskning om de naturvetenskapliga sammanhangen, vårt samhälles svaga punkter och om hur vi kan och måste ställa om vårt samhälle. Det handlar framför allt om att hejda klimatförändringarna, men också om hur vi ska kunna hantera de förändringar som redan sker och de konsekvenser som dessa får.

5.4.3 Forskningsområden inom klimat

Utvecklingen inom klimatområdet är ytterligt oroande och behovet av mer kunskap är stort. Miljöpartiet anser att klimatforskningen bör ses i tre stora och skilda områden:

- ? grundforskning kring beståndsdelar som är eller kan vara intressanta för att förstå klimatförändringarna

Fel! Okänt namn på

- ? tillämpad forskning kring utveckling av teknik, metoder, strukturförändringar, styrmedel, information och andra åtgärder för att minska klimatpåverkan,
- ? anpassning till den ofrånkomliga klimatförändring som redan har orsakats och kommer att drabba vårt samhälle.

Regeringen föreslår fem områden för forskning inom klimatområdet: energi, hållbart nyttjande av naturresurser, effekter på naturresurser, klimatmodeller och havsmiljöforskning. Det är alla angelägna områden, men inriktningen är för snäv och lämnar viktiga delar utanför, exempelvis anpassning, stadsplanering och beteendevetenskapliga områden som är av hög relevans i klimatfrågan.

Regeringen har helt missat genusperspektivet i relation till klimatforskningen. Genusperspektivet är viktigt och bör vara levande även inom klimatforskningen. Resvanor är ett intressant område: män åker mer bil medan kvinnor åker mer kollektivt och män flyger mer än kvinnor. Forskning kring kvinnors och mäns olika beteenden kan skapa kunskap som underlag för hur människors beteende kan förändras i mer miljövänlig riktning.

Det är viktigt att understryka att klimatforskning inte bara handlar om teknik och naturvetenskap, utan i allra högsta grad även om samhällsvetenskap. Tvärvetenskapen har en viktig roll att spela på detta område, där helhetsgrepp kan vara helt nödvändigt för att synliggöra vissa problem.

Miljöpartiet anser att forskning om hållbara ekologiska odlingssystem är viktiga för att möta framtidens klimatförändringar som innebär högre belastning på ekosystemen. Detta bör ges större utrymme i forskningen. Vi vet inte i dag hur framtidens försörjning av bl.a. livsmedel och bioenergi kommer att utvecklas, men vi vet att det är ett ständigt ökat tryck på uttag av naturresurser, och en ökad belastning förväntas på ekosystemen. Ett intressant område är forskning om långsiktigt hållbara odlingssystem som är energieffektiva och nyttjar sparsamt med resurser.

Det är av stor angelägenhet att öka kunskapen om den biologiska mångfaldens och ekosystemens värde. Vi vet inte var gränserna går för uttag av olika naturresurser för mänskliga ändamål, men ser att det råder obalans inom flera områden där samhället låtit det ekonomiska systemet vara den enda styrande faktorn. Östersjön och förhållandet mellan torsken, skarpsillen och algblomning är ett exempel. Klimatfrågan gör där sitt till för fortsatt ändrade förhållanden som vi måste förstå bättre.

5.4.4 Tillämpad forskning

Även om det behövs mer grundforskning så finns det redan mycket som skulle behöva omsättas i praktik. Det saknas tillämpad forskning kring centrala områden som samhällsplanering och strukturförändringar, som kan bidra till minskad klimatpåverkan, och beteendevetenskaplig forskning, som är helt avgörande för att öka kunskapen om vad som kan få människor att ändra sina vanor. Ofta finns kunskap, men ändå händer ingenting. Varför? Hur förklarar man människors agerande som individer eller företagsledare? Hur inverkar

genusfrågor på beteendet och vilka konsekvenser får det? Denna typ av frågeställningar är mycket viktiga att få svar på.

5.4.5 Anpassning

Ett annat viktigt område som helt saknas, och där behovet är mycket stort, handlar om forskning kring anpassningsåtgärder. Även om utsläppen av klimatgaser skulle upphöra i dag kommer klimatet att fortsätta att förändras under lång tid framöver. Även om vi redan har tillräckligt stor kunskap för att börja anpassningen till nya förhållanden krävs mer forskning. Hur kommer vår infrastruktur att påverkas? Vilka förändringar uppstår inom jord- och skogsbruk och vilka åtgärder bör vi vidta för att minska vår sårbarhet? Klimatförändringarna kommer att drabba fattiga länder först och hårdast, både praktiskt och ekonomiskt – hur kan Sverige bidra bäst till deras anpassning?

6 Forskningsbaserad innovation

Forskning av hög klass är helt avgörande för Sveriges ekonomi och sysselsättning. På den globala marknaden ska Sverige konkurrera med kunskapsintensiva, framtidsinriktade och ekologiskt hållbara produkter och tjänster. För detta är vi beroende av att det finns starka forsknings- och innovationsmiljöer och en kompetent och kreativ arbetskraft.

Det är högt tempo i den globala ekonomin och det som är innovationer i den absoluta framkanten blir snart en produkt eller tjänst som alltfler kan producera, och oftare till ett billigare pris. Därför måste vi hela tiden tänka nytt. Därför måste vi hela tiden göra nya innovationer, och dessa innovationer måste omsättas i en hållbar och lönsam produktion av varor och tjänster.

Svensk forskning håller inom många områden världsklass. Men forskningsresultaten måste också tas om hand, och användas. Eftersom den största delen av den offentligt finansierade forskningen i Sverige sker vid universitet och högskolor, ställer detta höga krav på lärosätena att samverka på ett effektivt sätt med näringslivet och det omgivande samhället i stort. Forskningsresultaten måste kommersialiseras i högre utsträckning samtidigt som den akademiska forskningens grundläggande värden måste värnas.

6.1 Innovationskontor

Miljöpartiet anser att regeringens förslag om upprättande av s.k. innovationskontor vid sju lärosäten är en bra idé. Enligt regeringens förslag ska de sju kontoren även serva andra lärosäten, som inte får ett eget kontor. Det är bra och mycket viktigt. Miljöpartiet vill särskilt understryka vikten av uppdraget att stötta kommersialisering även vid andra lärosäten så att satsningen inte enbart kommer ett fåtal till del. Vi anser också att verksamheten bör utvärde-

Fel! Okänt namn på

ras kontinuerligt, och att det, beroende på vad utvärderingarna visar, kan bli aktuellt att öppna fler innovationskontor.

6.2 Industrieforskningsinstitutet

I Sverige bedrivs den största delen av den offentligt finansierade forskningen vid lärosätena. Det är en modell som valts för att garantera en stark fri och nyfikenhetsmotiverad forskning. I andra länder bedrivs i regel en större del av forskningen vid institut.

I Sverige finns ett antal forskningsinstitut, däribland ett stort antal mindre industrieforskningsinstitut. Industrieforskningsinstitutet syftar till att öka industrins konkurrenskraft bl.a. genom att bidra med kunskapsuppbyggande industrirelevant forskning, uppdragsverksamhet för industrin och koordinering av större program mellan högskola, institut och industri. Industrieforskningsinstitutet samverkar med högskolan och dess forskning i syfte att påskynda industriell utveckling och fyller på så sätt en viktig funktion som en brygga mellan näringsliv och akademi. Sedan 2003 har ett omstruktureringsarbete pågått för att skapa en starkare struktur med färre, större och internationellt konkurrenskraftiga institut. Miljöpartiet anser att det är mycket angeläget att det arbetet leder till resultat.

7 Forskningsråden

Det finns tre forskningsråd Vetenskapsrådet, FAS och Formas som tillsammans med Vinnova spelar en viktig roll för den statligt finansierade forskningen. Den största delen av de offentliga forskningsmedlen går direkt till lärosätena utan närmare politisk styrning. Även om andelen av de offentliga medlen som går till forskningsråden och Vinnova är betydligt mindre så är det i reda pengar en hel del. Vetenskapsrådet, som är det största forskningsrådet, föreslås för 2009 tilldelas drygt 4 miljarder kronor.

Forskningsråden och Vinnova spelar en viktig roll inte minst ur kvalitets-hänseende eftersom de tilldelar medel först efter att bedömt den vetenskapliga kvaliteten på ansökningarna. På så vis görs en kvalitetskontroll av den svenska forskningen. En annan viktig aspekt är att forskningsråden kan göra utlysningar på särskilda områden som är motiverade av politiska eller andra strategiska skäl. Behovsmotiverad forskning är viktig som ett komplement till den nyfikenhetsstyrda. Det går inte att komma ifrån att samhället står inför stora utmaningar som forskningen måste hjälpa oss att hantera.

7.1 Tilldelningen av resurser till Vetenskapsrådet

Vetenskapsrådets anslag fastställs av regeringen i budgetpropositionen varje år. Men regeringen reglerar medlen ytterligare genom regleringsbrev. Där

stys hur mycket pengar som ska till Vetenskapsrådets olika ämnesråd, samt till utbildningsvetenskaplig forskning. Det finns även en pott pengar som ska användas för Vetenskapsrådets egna prioriteringar: infrastruktur, deltagande i olika internationella sammanhang m.m. När allt som ska rymmas inom det anslaget fått sitt, finns enligt företrädare för Vetenskapsrådet inte mycket kvar för strategiska satsningar. Det kan vara en av förklaringarna till den kritik som riktats mot rådet bl.a. för bristande förmåga till samordnade insatser.

Miljöpartiet anser att en större andel av medlen som går till Vetenskapsrådet bör fördelas till den anslagspost som kallas Övrig forskningsfinansiering. Det skulle ge Vetenskapsrådets styrelse större möjligheter att stödja tvärvetenskapliga projekt eller göra andra strategiska övervägningar.

7.2 Ny ämnesrådsstruktur inom Vetenskapsrådet

7.2.1 Ämnesråd för medicin och hälsa

Regeringen föreslår i propositionen att ett av Vetenskapsrådets ämnesråd för medicin ska byta namn till ämnesrådet för medicin och hälsa. Det tycker Miljöpartiet är mycket bra. Människors hälsa är det primära och i ett sådant perspektiv är naturligtvis den medicinska forskningen oundgänglig, men annan forskning är också nödvändig som till exempel folkhälsoforskningen.

7.2.2 Ett ämnesråd för utbildningsvetenskap

Miljöpartiet anser att den utbildningsvetenskapliga kommittén inom Vetenskapsrådet bör omvandlas till ett eget ämnesråd inom vetenskapsrådet. Det utbildningsvetenskapliga området har under de senaste åren alltmer blivit ett prioriterat och omdebatterat område inom svensk forskning, och ett eget ämnesråd kommer att mera effektivt kunna stödja den välbehövliga utvecklingen på detta område.

7.3 Förändrat uppdrag för Vinnova

Regeringen förslår att Verket för innovationssystem, Vinnova, får ett vidgat uppdrag. I dag har Vinnova till uppgift ”att främja utvecklingen av effektiva svenska innovationssystem inom verksamhetsområdena teknik, transport, kommunikation och arbetsliv”. Regeringen föreslår att Vinnovas i stället ska ha till uppgift: ”att främja hållbar tillväxt genom finansiering av behovsmotiverad forskning och utveckling av effektiva innovationssystem”. Miljöpartiet anser att det är bra att ta bort den tidigare begränsningen samt att uppgiften att främja hållbar tillväxt tydliggörs på detta sätt.

7.4 Större satsning på Forska och väx

Forskning och utvecklingsverksamhet har blivit alltmer komplex och är förknippad med såväl stora kostnader som risker. Det innebär att det kan vara

Fel! Okänt namn på

svårt för mindre företag att satsa på FoU. Under den förra mandatperioden sjösatte Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet programmet Forska och väx med syfte att stärka och stimulera forskning och utveckling i små och medelstora företag. Programmet har varit mycket framgångsrikt, och Miljöpartiet vill därför utöka programmet med ytterligare 100 miljoner kronor per år och har i vår budgetmotion för år 2009 avsatt medel för detta.

Det nya tillskottet på 100 miljoner kronor ska riktas specifikt mot forskning med miljörelevans inom mindre företag, t.ex. för att ta fram ny miljö- och energiteknik. Eftersom ansökningarna till programmet Forska och väx var mer än tio gånger större än de anslagna medlen ger tillskottet en välbehövlig ökning av småföretagens forskningsmöjligheter.

7.5 Satsning på Formas

Formas har en viktig roll att spela när det gäller klimatförändringarna, och Miljöpartiet har i budgetmotionen för 2009 föreslagit att Formas tilldelas ytterligare 100 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag för forskning på detta område. Budgetmotionen innehåller också medel för att förstärka forskningen om alternativ till djurförsök samt biologisk mångfald inom odlingslandskapet.

Forskningsvärlden har inte gjort tillräckligt för att utveckla alternativ till djurförsök. Djurförsök är alltid problematiskt ut ett etiskt perspektiv och medför ofta stort lidande för djuren. I vissa sammanhang inom den medicinska forskningen kan djurförsök vara oundvikligt, men forskarsamhället måste sträva efter att undvika dessa metoder i största möjliga utsträckning. Regeringen framhåller också vikten av detta i propositionen, liksom behovet av ett bättre djurskydd i stort och behovet av forskning kring detta, något som Miljöpartiet uppskattar. Miljöpartiet anser dock att frågorna bör prioriteras högre, särskilt beträffande alternativ till djurförsök, och har för detta avsatt ytterligare 5 miljoner kronor årligen i vår budgetmotion för 2009.

8 Särskilda forskningsinsatser

8.1 Genusforskning

Miljöpartiet anser att det är ytterst angeläget att genusforskningen fortsätter att växa sig stark. Svensk genusforskning står sig mycket stark i ett internationellt perspektiv, enligt en internationell review som Vetenskapsrådet låtit göra. Genusforskning är ett område där Sverige har möjlighet att bli världsledande. Det finns dessutom ett stort behov av genusforskning eftersom samhället i så stor utsträckning fortfarande präglas av ojämställdhet. Kön tillåts spela roll på ett sätt som inte är förenligt med grundläggande principer om allas lika värde. Ett exempel är lönediskrimineringen: kvinnor tjänar sämre än män även när de utför likvärdigt eller till och med lika arbete. Än så länge har samhället misslyckats med att rätta till detta och forskning behövs därför. Det

finns också ett behov av forskning kring praktiskt jämställdhetsarbete och vilka metoder som åstadkommer resultat.

Samtidigt som den tillämpade genusforskningen är oerhört angelägen för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen, är det viktigt att lyfta fram den fria grundforskningens betydelse. Genusforskning är ett brett fält där jämställdhetsforskning bara är en del. Problematiserandet av traditionella könsroller behöver inte ha en omedelbar samhällsrelevans för att vara vetenskapligt relevant. Även om politiken kan efterlysa vissa perspektiv inom forskningen är det viktigt att forskningen sker utifrån de frågor som forskarna själva finner intressanta att ställa.

Trots den svenska genusforskningens starka ställning internationellt, dess stora potential och det uppenbara samhälleliga behovet, prioriteras inte denna forskning på så många lärosäten. Det innebär att det är nödvändigt att särskilda resurser avsätts på detta område. "Öronmärkning" av forskningsmedel är i första hand motiverat för att stödja forskning som inte skulle ha bedrivits annars. Så är fallet här, och i betydligt större utsträckning än i många av de väldigt många fall när regeringen gör särskilda satsningar. I tidigare forskningspropositioner avsatte Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet särskilda medel för genusforskning. I den borgerliga regeringens proposition avsätts dock inga medel särskilt till genusforskning.

Miljöpartiet vill däremot göra en särskild satsning på genusforskning. Vi anser att Vetenskapsrådet bör få ytterligare 30 miljoner kronor om året mellan 2009 och 2012 för att stödja genusvetenskapligt relevant forskning. Vetenskapsrådet och dess genusvetenskapliga kommitté ska utforma utlysningarna.

8.2 Arbetslivsforskning

8.2.1 Arbetslivsinstitutet

Bland det första den borgerliga regeringen gjorde efter maktövertagandet 2006 var att lägga ned det mycket uppskattade Arbetslivsinstitutet (ALI). Forskarna på ALI producerade en mängd forskning av såväl hög kvalitet som samhällsrelevans. Regeringen deklarerade då att den forskning som bedrevs vid Arbetslivsinstitutet skulle fortsätta vid annan myndighet. I dagsläget är det enligt vår mening oklart i vilken grad löftet uppfyllts, men det mesta tyder på att en stor del av Arbetslivsinstitutets forskning gått förlorad. Det är enligt vår mening oacceptabelt då Arbetslivsinstitutet bedrev viktig forskning på områden inom en alltmer komplex och förändringsbenägen arbetsmarknad. Det gäller inte minst inom jämställdhets- och arbetstidsområdet. Miljöpartiet föreslår därför att Arbetslivsinstitutet återupprättas och har anslagit medel för det i vår budgetmotion för 2009.

8.2.2 Mer pengar till arbetslivsforskningen

Regeringen föreslår en särskild satsning på arbetslivsforskning som ska ske genom Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, FAS. Miljöpartiet anser att en sådan satsning är synnerligen väl motiverad, särskilt sedan rege-

Fel! Okänt namn på

ringen slagit så hårt mot denna forskning genom nedläggningen av Arbetslivsinstitutet. Men att anslå så lite som fem miljoner årligen till ett så viktigt forskningsområde vittnar om en mycket bristande förståelse för de utmaningar som samhället står inför i en alltmer internationaliserad värld. Miljöpartiet anser att anslaget bör höjas med 35 miljoner kronor årligen till totalt 40 miljoner kronor.

En av arbetslivsforskningens viktigare uppgifter är att skapa kunskap om diskrimineringen på arbetsmarknaden och hur vi kan komma till rätta med den. Problemen med diskriminering är tyvärr stora på den svenska arbetsmarknaden och hittills har framstegen som gjorts varit alltför små, och de sker alltför långsamt. Diskriminering är inte förenligt med grundläggande mänskliga rättigheter, och det är också problematiskt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, eftersom människors potential och kunskap inte utnyttjas optimalt.

Arbetslivsforskningen har också en funktion att fylla när det gäller att ta fram ny kunskap om organisationsstyrning och hur man bygger effektiva och hälsosamma organisationer, en kunskap som kommer alla sektorer till del.

9 Övrigt

9.1 European Spallation Source, ESS

Sveriges regering arbetar för att anläggningen European Spallation Source, ESS, ska byggas i Lund. ESS-anläggningen kan beskrivas som ett gigantiskt mikroskop med vars hjälp man kan klarlägga hur olika material är uppbyggda på molekylär nivå. Miljöpartiet har inga synpunkter på forskningens innehåll och huruvida denna typ av forskning är bra eller inte. Vi är generellt positiva både till grundforskning på hög nivå och till internationellt samarbete kring denna typ av kostsamma infrastrukturprojekt. Vad vi däremot är kritiska till är placeringen av anläggningen, nära tätbebyggt område och på jordbruksmark 10+, samt att det brister i beskrivningar av anläggningens miljökonsekvenser. Det som hittills har redovisats om anläggningen tyder på att anläggningen kommer att ha en negativ miljöpåverkan. Detta gäller framför allt de nationella miljö kvalitetsmålen om bl.a. giftfri miljö, god bebyggd miljö och säker strålmiljö.

Till detta kommer oklarheterna om projektets kostnader, med en totalkostnad som i dag uppgår till ca 13 miljarder kronor. Regeringen anger i propositionen att man avser att återkomma i en tilläggsproposition för 2009 och där föreslå medel för Sveriges värdskap för ESS. I samband med det kommer Miljöpartiet att framföra konkreta förslag.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 14 november 2008

Maria Wetterstrand (mp)

Peter Eriksson (mp)

Mats Pertoft (mp)

Bodil Ceballos (mp)

Tina Ehn (mp)

Ulf Holm (mp)

Mehmet Kaplan (mp)

Jan Lindholm (mp)

Peter Rådberg (mp)

Mikaela Valtersson (mp)

Lage Rahm (mp)

Max Andersson (mp)

Esabelle Dingizian (mp)

Gunvor G Ericson (mp)

Mikael Johansson (mp)

Helena Leander (mp)

Thomas Nihlén (mp)

Karin Svensson Smith (mp)

Christopher Ödmann (mp)